

Terminologia de confinament

Text: Servei d'Assessorament Lingüístic del CIM

Des de mitjan març, quan de cop ens vam haver de tancar a ca nostra, vam aprofitar l'època de confinament i teletreball per parlar de la terminologia que s'ha popularitzat arran de la pandèmia a través del nostre Facebook SAL Consell de Menorca, on tenim una secció fixa anomenada «Parlem amb propietat», a través de la qual difonem les nostres propostes de model de llengua.

I, com no podia ser d'una altra manera, la primera paraula que vam tractar va ser **coronavirus**. Aquest mot deriva del grec *κορώνα*, que significa 'corona' (precisament, per les estructures que presenta el virus en forma de corona), pronunciat a Menorca amb les neutralitzacions habituals del català oriental, és a dir amb la primera *o*, en posició àtona, pronunciada *u* i la *a*, també en posició àtona, pronunciada neutra. Per tant, en el català de Menorca, el virus responsable de la malaltia COVID-19 s'ha de pronunciar amb la nostra fonètica [kuronə'vɪrus], i no en la castellana.

I a mesura que començàvem a fer feina a ca nostra i proliferaven les telefonades amb video incorporat, vam trobar que calia parlar de dos neologismes, **teletreball** i **video-**

trucada, perquè com passa amb molts neologismes la gent començava a prendre la forma en castellà i deien *teletrabajo* i sobretot *videollamada*. També en podem dir *feina a distància* i *videotelefonada*.

40

Fins i tot el confinament ens va permetre parlar d'un topònim de Menorca que hi té bastant a veure, l'**illa de sa Quarantena** o illa Plana, al port de Maó, que va ser el primer llatzeret de Menorca. Així aprofitàvem per dir que *quarantena* ve de *quaranta*, on clarament pronunciam una *a* en posició tònica i, per tant, el derivat *quarantena* ha de mantenir aquesta *a* (la diferència del castellà, que té *cuarenta* i *cuarentena*).

Un altre debat va ser si **màscara** si o **máscara** no. El DIEC 2 defineix *máscara* com a «Caret a per a amagar, protegir o medicar la cara o per a administrar narcòtics». En canvi, no recull *mascareta*. Per la seva part, el TERMCAT recull *máscara* al costat de *mascareta*, com a sinònim complementari. El fet que només en català i castellà existeixi el diminutiu (*mascareta* en català i *mascarilla* en castellà), mentre que les altres llengües fan *masque* (francès),

máscara (portuguès), *mask* (anglès)... fa pensar que la forma *mascareta* s'ha format per calc lèxic del castellà *mascarilla*. En qualsevol cas, el que no és correcte en català és *mascarilla*.

COVID-19

Pel que fa al nom de la malaltia, **COVID-19**, és una sigla a la qual cal atribuir el gènere gramatical femení, la COVID-19, perquè el nom que hi ha implícit darrere és *malaltia*, ja que està formada a partir de les primeres lletres de l'anglès CoronaVirus Disease, 'malaltia per coronavirus', acompanyada de les dues darreres xifres de l'any en què es va identificar (2019). Una expressió sinònima és «síndrome respiratòria associada al SARS-CoV-2», també femenina, atès que la paraula *síndrome* és de gènere gramatical femení (recordau que en català també parlem de «la sida» i no de «el sida»).

ERTO

Més enllà de l'àmbit sanitari, la pandèmia també ha tingut efectes socioeconòmics greus, per açò també hem hagut de parlar d'una altra sigla, **ERTO**, formada a partir de les inicials de l'expressió «expedient de regulació temporal d'ocupació». En català la paraula *empleo* no existeix i de l'activitat que consisteix en la prestació d'uns serveis a canvi d'una remuneració en deim *feina*, *ocupació* o *treball*. És per açò que en català la sigla ERTE és incorrecta, perquè la darrera *E* correspondria a *empleo* i aquesta paraula en català és un barbarisme.

A final d'abril, quan alguns ja veien la llum al final del túnel, van agafar força el ja conegut *desconfinament* i el seu sinònim més metafòric *desescalada*, i va emergir la perla «nova normalitat». Pel que fa a la darrera, destacàvem la

posició de l'adjectiu qualificatiu, que per regla general en català va posposat al nom («llibre nou») i que quan s'anteposa té un sentit més valoratiu o subjectiu («nou llibre»), més literari si voleu...

I amb el desconfinament i les **fases** (que recordem que s'ha de pronunciar amb essa sonora i la vocal final neutra), arribava la **reobertura** d'establiments (i no *reapertura*), perquè en català *apertura* només s'admet, com a sinònim d'*obertura*, en un sentit molt concret: 'acció de donar entrada, en un règim polític, a corrents més liberals i més democràtics'. I també arribaven les limitacions de la **cabuda** o **capacitat** dels locals, més que no *aforament*, que el diccionari normatiu no recull.

I continuant amb qüestions de pronunciació, vam observar que hi ha parlants que pronuncien el verb **contagiar** malament. És a dir que diuen «Aquesta malaltia es contàgia amb molta facilitat» en lloc d'«Aquesta malaltia es contagia amb molta facilitat». Aquest és un error prou freqüent i consisteix a desplaçar l'accent per influència del castellà en la conjugació de verbs acabats en *-iar* (*contagiar*, *estudiar*, *anunciar*, *renunciar*).

Per acabar, vam fer referència a un fenomen que es va estendre bastant per fer passar l'estona de molts, els **reptes**. A través de les xarxes socials, amb més o manco bon gust, la gent es va llençar a fer reptes: amb paper de vàter o farina, de balls sincronitzats, artístics, etc., molts dels quals es van fer virals. Per açò vam voler destacar que en català no s'ha de dir ni *reto* (castellà) ni *challenge* (anglès), sinó **repte** o **desafiament**.